

Svět je třeba
rozbit a na
jeho troskách
vybudovat svět
nový.

Včera jsem
začal.

Zavřeli mě a
předepsali mi
ty věci
k úhradě.

ČERNÁ KRONIKA

**Tě • ké zranění chalu-
páře způsobila mícha-
čka malty!**

Soboteckým náměstím včera prosvítila sanitka a uháněla směrem k Jičínu. Náš pohotový reportér neváhal a po kratším pátrání mezi soboteckými občany zjistil, co se přihodilo. Jeden z pra • ských chalupářů se rozhodl přistavět ke svému stavení nový záchod. Míchání malty se mu však vymklo z rukou, kdy • se pokusil pomoci míchače při míchání lopatou. A právě ta se mu vymkla z rukou. Násada nejdříve neš • astníka srazila k zemi a způsobila mu lehké pohmo • dění spodiny lebeční. Horší však bylo, • e pokračující ve svém rotování v míchače, zachytila le • ícího neš • astníka za kšandy montérek a počala s ním nemilosrdně mlátit o zem. Následkem toho 45-letý pra • ský advokát Jan Z. utrpěl bolestivé pohmo • dění varlat. Jeho stehna tofi • při opsání ka • děho kola zafungovala jako spolehlivý lis. Teprve pohotová reakce jeho man • elky zabránila dalším katastrofám.

SKANDÁLNÍ ODHALENÍ: DANĚK • IJE...

SOBOTECKÝ PRAVIDELNÝ LEHCE AVANTGARDNÍ VESTNÍK !

STŘEDA 4. ČERVENCE 2001

3,90 Kč

S perem za mří • emi

Jakmile literární dílo spatří světlo světa, žije naprosto svébytným způsobem, otevírá se možným interpretacím, pro něž okolnosti jeho vzniku ani autopsie autora nemusejí být podstatné. Proto jsem se před několika lety odvážil podstatně přepracovat hru Amošta Dvořáka Pidras ohněstrůjce, vytvořit vlastní dějovou i myšlenkovou variantu, ve které je pietně dochováno pouhých 44 originálních autorových vět. O této své verzi se nehodlám rozepisovat, tu mohou účastníci 45. Šrámkovy Sobotky shlédnout ve čtvrtek 5. července ve 21.30 v sále staré solnice. Chci poukázat na několik motivů hry originální (vždyť žádný metatext zcela nepochopíme bez znalosti tohoto textu) a připomenout okolnosti vzniku hry. Hra Pidras ohněstrůjce je v kontextu Dvořákovy

pero – nejlepší přítel každého vězně

tvorby netypickým solitérem. Žánrově bývá označována jako bulvární erotická komedie (v naší verzi podstatně kultivovaná a umravňená), která je prostá ambicí Dvořákových historických dramát. Není zde agitační funkce národně uvědomovací. Domnívám se, že dílo je zcela účelově vzniklým textem terapeutickým. Autor si v něm artikuluje své pocity, myšlenky a obavy, které prožívá v ústraní vyšetřovací vazby. U Dvořáka, dříve muže programu, se zde rázem zcela nebyvalou měrou dostává do centra pozornosti téma erotické. Tak tu nalézáme nejenom motivy izolace, sexuální abstinence, ale především klíčový motiv žárlivosti a nevěry. Dějištěm prvního dějství

pokračování na straně 3

...V NAŠICH SRDČÍCH, TVRDÍ RODINA KOLBENOVA.

Sobotka interrupta II

Napříště se budu bát, že v Sobotce zase někdo významný umře. Při množství slavných na metr čtvereční je to pravděpodobnost velická: co takhle sjezd ministerských mluvčích Vackova Sobotka? Nebo Sádlova Sobotka? SS? Padesát biologů běžících pod Humprechtem a hledajících poslední stopu doktora Sádla. To vše v prvním týdnu měsíce července. A vždy ve čtvrtek – pozor – Šrámkův den.

Přeháním a vím to, jsem asi příliš krutý. Daněk a Sobotka nemohou za to, že jejich spojení – smrt prvního v druhé – vytváří vazbu, proti níž se ozvat znamená strkat prsty do rány příliš čerstvé. Na druhou stranu si nemohu pomoci: mně se nelíbí samotný fakt začlenění daňkovského dnu. Prostě to, že je něco fása, ještě nic neznamená. Za chvíli bychom tu mohli vypadat jako pejsci a kočičky, když pekou dorty. Opakuji: nemám nic proti Oldřichu Daňkovi, ale krajně se mi nelíbí, když je festival bez rozumného důvodu v půlce přerušen. Dramaturgie, byť možná chabá (vím, o čem mluvím – Splav! byl součástí přípravného výboru) dostane ránu do vazy. To, že Daňkův den zajistil dostatek národních umělců, totiž pardón, hereckých hvězd, je spíše dar danajský. Maximálně utvrzuje diváky, že jsou tady na kultuře a hvězdy zas, že jsou skutečně hvězdy. Jiný přínos tohoto Dne pro ŠS mě nenapadá.

Pro Splav! Josef Šlerka
autor je mrtvý

Na solnice o rok více

Prostor sobotecké solnice, který byl letos přičiněním členů Divadla v bytě a několika odvážných sobotečáků znovuotevřen a znovuzprovozněn ve dvou ze svých tří původních určení (sůl je nyní přítomna pouze ve formě druhotného odpadu ze slanych tyčinek), čeká nyní na své znovuoživení. Filmové projekce, které se zatím v solnici uskutečnily, byly sice zejména kolem půlnoci prostoupeny chladem v hledišti, nikoliv však chladem z publika – recesivní mnohohlasý zpěv písně „Kdybys tak náhodou...“ během veřejné projekce PZÚ je toho, myslím, dobrým důkazem. (Pro ty z vás, kdo neměli možnost se zúčastnit a nemohli být tedy svědky odhalení tajemství PZÚ – jednalo se o třetí díl televizního seriálu Přátelé Zeleného údolí, díl Daněk.) Diváci se dají počítat spíše na desítky (kapacita je přes dvě stě míst), ale vzhledem k tomu, že skladba diváctva je poměrně pestrá (vedle sebe tu sedí studenti, jejich lektori, knihovnicko/učitelští sbor i sobotečtí), zdá se, že otevření solnice nebylo mamým počinem.

Jaké další aktivity se chystají? Sice se jich můžete dopátrat již vcelku zbežnou četbou festivalového programu, ale: už dnes večer je to poetická koláž Hany Kofránkové „Čtení z paměti starého vlastence“, při které se na jevišti objeví vedle sebe např. Karel Samšiňák (v roli reinkarnace autora čtených textů Josefa L. Turnovského) nebo Tomáš Horyna. Druhý z obou jmenovaných má také na svědomí největší událost, která se v solnici během Šrámkovy Sobotky odehraje, divadelní představení Divadla v bytě „Pidras ohněstrůjce“, o kterém se máte možnost dozvědět více na titulní straně dnešního čísla.

V sobotu skončí Šrámkova Sobotka, ale... musí skončit i provoz solnice? Nezapomněli jste na výzvu pana starosty „Rozhodněte i vy“, kterou vyslovil při letos již tradičním rituálním sobotním nakláníní? (viz Splav! 1/2001) Možná ano, proto vám ji připomenu: pan starosta vyzval účastníky Šrámkovy Sobotky, aby z titulu „přespolních“ navrhli využití čtyř domů na náměstí, které jsou v majetku města a mezi něž patří jak Šrámkův dům, tak právě i solnice. Máte-li nějaké takové, schránka na dveřích redakce je vašim lístčkům s nápisem „alternativní prostor“ otevřena. Zatím jediným projektem, který se objevil na scéně, je přestavba solnice na divadlo s barem a alternativním rockovým klubem, pocházející z pera Tomáše Horyny. Odložte stranou falešnou skromnost a změňte své odvážné projekty v projektily kultury.

pro Splav! Radim Kučera
autor je cenzorem listu

Čtvrtek 5. července

9.00 hod. sál spořitelny – Krajina a rozhledna jako estetický objekt – PhDr. Vlastimil Zuska

11.00 hod. sál spořitelny – Prezentace Knihovničky Českého ráje

15.00 hod. bývalé kino – Konec srpna v hotelu Ozón – filmová projekce

17.00 hod. chrám sv. Maří Magdaleny – Koncert Miroslava Kejmara

19.30 hod. sál spořitelny – Ještě žiju s věšákem a plácačkou, Divadlo na tahu

21.30 hod. bývalé kino – Pidras ohněstrůjce – Divadlo v bytě

Jídelní lístek

Snídaně: Paštika, chléb, máslo, čaj

Oběd: Polévka bramborová
Kuřecí plátek, brambor

Večeře: Rajská, těstoviny, zelenina

Setkání nad krajinou textů

Učitelky a knihovnice sobě!

Odpolední meditace nad texty, které jsme si přivezly.

Dostavte se v hojném počtu. Přezůvky s sebou.

Štreda, 4.7. 13.00 hod. na zahradě Šrámkova domu.

(pr)

Primitivní, ale šťastný

Dokument, ze kterého vás zamrazí

Jak už se stalo jistou tradicí, filmový klub při Šrámkově Sobotce opět přináší svým divákům vskutku unikátní projekci. Tentokrát se diváci mohou vypravit daleko v čase i prostoru. Promítán totiž bude legendární dokument Roberta Flahertyho NANOOK OF THE NORTH z roku 1921. Kamera sleduje Inuita (dříve Eskymáka, pozn. red.) Nanuka i jeho rodinu takřka všude, kam se vrátou, což, jak doufáme, přijde našim čtenářům vhod. Den za dnem, týden za týdnem sledujeme jejich věčný boj o přežití. Bez zajímavosti není ale ani těžký osud obou hlavních aktérů: režisér, scenárista a kameraman Flaherty natočil svůj vysněný film až na druhý pokus (prvá verze v roce 1913 shořela) a Nanuk zemřel hladu v polární pustině krátce po premiéře. Pro své první uvedení v československé filmové distribuci kdysi ve dvacátých letech minulého století byl film opatřen názvem NANUK, ČLOVĚK PRIMITIVNÍ. Nikdo už nikdy nezjistí, co dovozce filmu vedlo k tak významné změně názvu. Zřejmě choutky kapitalistických filmových magnátů, kteří s vidinou obrovských zisků ze vstupného neváhali filmový titul zcela zdeformovat. Můžeme být hrdí, že naše doba již takové praktiky nezná. Náš filmový divák se dnes již může spolehnout, že podle titulu bezpečně zjistí o snímku naprosto vše.

Nanuk má k životu jenom to nenutnější, aby přežil. Psy, kajak, základní nástroje, dvě mozolnaté ruce. Má ženu a děti. To mu ale nezabraňuje, aby jednou za čas prožil krátký okamžik štěstí. Malého, obyčejného štěstí všedního dne, takového, po kterém všichni toužíme. Chytáme ho za pačesy, aniž bychom věděli, kde jsou a jestli vůbec. Jak to ten lišák Nanuk dělá, na to se přijďte podívat dnes večer. Řadě čtenářů je snímek znám snad jenom z vyprávění nebo z Poláčkova Bylo nás pět - anebo z řady názvů zmrzlinářských výrobků. Až tedy někdy v parném létě budete vychutnávat eskymo, nanuk nebo polárkový dort, věnujte tichou vzpomínku všem těm pro nás bezejmenným Inuitům, kteří si takový luxus nemohli a nikdy nemohou dovolit.

pro Splav! Jan Smolka
autor je prošeďivělý

Nanuk, člověk primitivní, dokument USA 1921, 65 minut.
22:30 hod. bývalé kino. Vstup zdarma.

Následující ohlas dorazil do redakce po uzavěrce. Nevyjadřuje názor redakce.

Není experiment jako experiment

Preambule: šifra -jj- měla v úterním vydání pravdu na 100%(!), protože otázka nerovná se chybnému sdělení.

K věci: Milostivé přitakání a blahosklonné povolení „experimentu“ se Dnem Oldřicha Daňka za cenu přerušení Šrámkovy Sobotky a nedůvěry k výsledku je jistě veliká oběť. Díky! Snad Den O. D. ústy slavných účastníků dostatečně důrazně připomněl, kdo že to odpočívá na soboteckém hřbitově. Jsou samozřejmě i jiné cesty, jak hluboce naplnovat literární odkaz Fráni Šrámka: Záchodová kultura oplzlých sexuálních symbolů, pojímaná rádooby uměleckou fotografií jako objektivní vědecké studie je jistě zajímavé téma literární. Veřejné záchodky taktó vyzdobené stříbrnými pasparty se vzácným obsahem bohužel slouží široké veřejnosti, která – neznajíc estetické a realistické pojetí záměru nejspíše řekne: „Ti Šrámkovci jsou pěkná prasata a to si říkají inteligenti! Asi je správné, že si od nich udržujeme odstup.“

Vždycky existovali studenti a vždycky měli smysl pro recesi. Nic nového pod sluncem, přátelé. Ovšem s náležitým citem pro prostředí a společnost.

Ing. Josef Jindra

Zaostřeno na Daňka

Exkluzivní reportáž • z průběhu Dne Oldřicha Daňka

Po celý včerejší den žila Sobotka jenom jedním. Nahlédli jste do sálu spořitelny dopoledne – Daněk. Vešli jste do ní odpoledne i večer – zase Daněk. Navštívili jste zdravotní středisko. Opět Daněk. Večer filmový klub nebo divadlo – a ještě jednou. Stále Oldřich Daněk; všude, kam noha diváka, posluchače nebo čtenáře vstoupila, se mohla setkat s něčím, co Mistra připomínalo. V této reportáži přiblížíme těm, kteří neměli tu možnost, ty z akcí, kterým nebyly věnovány samostatné články na jiném místě listu.

Dopoledne se připojil na hodinu ke vzpomínání malíř Vladimír Komárek. S vypravěčskou invencí sobě vlastní vzpomínal na svou „svatou trojici“ – tři osobnosti, se kterými se setkal bohužel jenom jednou, ale tím spíš jeho život zásadně ovlivnily. Byli to Jaroslav Seifert, Jan Zrzavý – a právě oslavenec. Na O. D. si také zavzpomínala Jiřina Jirášková, pro niž psal role, ještě když byla na škole.

Oldřich Daněk a komedie? Proč ne. Nezní to cize pro toho, kdo jeho tvorbu zná. Ovšem komedie současná, v žánru „malá televizní komedie“ a v polovině 70. let – v době, kdy televizní zábavu ovládaly konzumní normalizační mikrokomedie? Pochybnosti by mohly táhnout hlavou prostého diváka i odborníka. O to větší bylo pak překvapení nad vlastní projekcí. Na půdorysu delší bakalářské historky se podařilo autorovi rozehrát partii pro něj typickou. Kde by jiní zklamali a vytvořili zapomenutelnou legráčku, Oldřich Daněk vítězí a vytváří dílko, které průměr své doby výrazně převyšuje. Výhrává zbraněmi pro něj typickými – vsudypřítomnou lidskostí a neomylným smyslem pro lidskou slabost.

Tři důchodci v podání Oty Sklenčky, Josefa Kemra a Zdeňka Řehoře pomáhají jednomu z nich vyřešit zapeklitý případ opakované krádeže jízdního kola z kočárkárny. Ve svém soucitu nad desetiletým „pachatelem“ však vinu vezmou na sebe a nakonec chlapce přijmou za svého společného vnuka. Rýpal by jistě nějakou pihu na kráse našel, mohl by se třeba ptát, proč důchodce hrají relativně mladí herci (v době natáčení bylo hlavním představitelům okolo 55 let) a ne například Ladislav Pešek, Bohuš Záhorský a František Filipovský. Ovšem to nic nemůže změnit na faktu, že „Agentura Pepa“ je dílko na svou dobu a možnosti velice svěží.

Po skončení projekce přešli diváci do budovy zdravotního střediska, kde vzápětí proběhla vemisáž výstavy materiálů doplňujících dílo mistra Daňka. Na chodbě krátce pohovořil Mistrův osobní přítel, akademický malíř Josef Jira. V jímavém proslulo vzpomněl jejich seznámení i dlouholetého přátelství. Poté již mohli diváci navštívit sál, ve kterém jsou shromážděny nejrůznější artefakty dokumentující Daňkovu tvorbu. Scénáře, fotografie z inscenací divadelních i televizních, pracovní záběry z filmů, knihy, kostýmy, zvukový záznam vyprávění... Vějde-li návštěvník ven, má náhle pocit, že Oldřich Daněk tu je stále. A pocit se najednou změní ve skutečnost, protože...

Nakonec jsme byli svědky křtu Daňkova románu Vražda v Olomouci. Žádné zbytečné oficiality nezdržovaly začátek četby z jiného Mistrova díla, která nám jej připomněla živěji než vypité bílé víno. Můžeme říci, že včerejší den byl páně Daňkovým odkazem zcela prodchnut – a zanechal v nás víc než jen vzpomínku.

Pro Splat! Jan Smolka
autor je prosedivěly

pokračování ze strany 1

původního textu je bývalá domácí kaple malostranského zámečku, dávno proměněná v sochařský ateliér. Je to místo, kde se setkává spiritualita s tělesností. Prostor má okna tak vysoko, že z něj není vidět ven. Je tedy třeba prorazit ve zdi díru do zahrady, čemuž asistuje mladá slečna Edita tak, aby divák nebyl na pochybách, že jde o parodii deflorace, situovanou do prostoru sakrálního, který se tak dírou otevírá do zahrady vpravdě rajske, kde paní domu připravuje hostinu pro svého milence, se kterým se už už chystá manžela podvést. Všechno nakonec dopadne „šťastně“ (zde s autorem polemizují), neboť se Pidrasovi podaří manželčinu zamýšlenou nevěru překazit. Dvořákova hra je tedy prosta morálního východiska, jejím happyendem je pouhé ubezpečení o fyzické věmosti (lépe neexistenci nevěry) manželů, kteří se navzájem již dávno odcizili. Není možno nepředstavit si Dvořáka, sedícího ve vyšetřovací vazbě, kterou si stylizuje do podoby klauzury, kde je však mučen vášní a žárlivostí, a proto obojí v Pidrasovi mužně ironizuje. Mou domněnku terapeutické funkce textu potvrzuje mimo jiné i fakt, že Dvořák, zatčený v květnu 1930 kvůli obvinění, že jako vojenský lékař za úplatek zbavuje povinnosti vojenské prezenční služby, byl 2. června pro nedostatek důkazů z vazby propuštěn a na text hry už od té doby nesáhl. Jako by pro něj skončením vyšetřovací vazby přestal existovat! Neupravil ho ani před jeho následnou inscenací ve Vinohradském divadle, kde měla hra 15. května 1931, tedy rok po svém vzniku(!), světovou premiéru. F. X. Šalda hru ve své stati „Arnošt Dvořák a jeho svět básnický“ (Zápisník 1933/34, s. 379-380) komentuje taktó: „Pidras ohněstrůjce je jakýmsi zdramatizovaným biedermayerem, jakoby scénovaná některá malostranská povídka Nerudova. Nainví žárlivostní intrika snadno se rozmotá, divák rozmotá si ji bohužel dřív než autor. Jak mně Dvořák řekl, vznikla tato veselohra ve vyšetřovací vazbě, snad ji tam v nudě vězeňské viděl zářit rozmanitými barvami lehké duhy, které žel pohasly na jevišti.“ Tato Šaldova poznámka byla pro mě hlavním impulsem k přepracování dramatického textu. Postavy a jejich jednání jsou takřka totožné s originálem, jen tu navíc řešíme motivy, které mohou k tomuto jednání vést. Postavy, redukovány na figurky, jsou charakterizovány už svým jménem, proto nemusejí vysvětlovat svou úlohu v herním schématu, čímž se eliminují četné lascivní pasáže. Výsledek budete moci posoudit každý sám na představení. Pokud vás má slova motivovala k jeho návštěvě nebo četbě původního Dvořákova textu, pak článek splnil svůj úkol. Těším se na setkání v hledišti ve staré solnici.

pro Splat! Tomáš Horyna
autor letos cení

PROGRAM

Středa 4. července

9.00 hod. sál spořitelny – Putování podle řeckého cestopisu Pausania – Dr. Zdeněk Kratochvíl

11.00 hod. sál spořitelny – Prezentace nakladatelství Herrmann a synové

13.30 hod. náměstí – Loutkové varieté – Malé divadélko Praha R. a A. Novákových

17.00 hod. náměstí – Posvícení v Hudlicích – Malé divadélko Praha R. a A. Novákových

19.30 hod. sál spořitelny – Dáma na pavlači – Soudničky F. Němce z předválečné Prahy v podání Líbuše Švormová

21.30 hod. bývalé kino – Čtení z paměti starého vlastence – režie Hana Kofránková

Jídelní lístek

Snídaně: Pečivo, máslo, džem, bílá káva

Oběd: Polévka česnečka
Plněná paprika, rýže

Večeře: Vajíčkový salát se zeleninou, pečivo, ovoce

Bitva o Daňka

Mraky se nám nad Sobotkou neustále hrozivě stahují. A nezaprší a nezaprší. Já vím, mrholí a přísloví nás učí: „Nemusí pršet, jen když kape“, ale řeknu vám, mě už to sucho vážně nudí.

Dišputace o počasí si nechme na poslední stranu a dejme se do hovoru o další produkci, kterou jsme měli možnost shlédnout včera v sále spořitelny. Jednalo se o dramatinou četbu z románu Oldřicha Daňka Bitva na Moravském poli. Na scéně stáli tři herci: Jaroslav Satoranský, Josef Vinklár a Tomáš Pavelka; za scénou a slovy Lída Engelová. Vzhledem k povrchní znalosti dramaturgie pražské Violy jsem se vzdal vidin vyvolaných názvem. Zapudil jsem představy dusotu kopyt, lesku tasených zbraní, prýstící krve a očí plných smrti. Musím ale hned na začátek podotknout, že Daňkův text mi je v krátkých a řídkých momentech navrátil. Jenže ty slastné chvíle zpřítomnění posledních rytířů a jejich hrdé cti byly právě tak krátké a řídké... Ale

vezměme to popořadě.

Už samotná forma dramatinou četby (neoficiálně a údajně *kofránkovského patvaru*) je dost ošemetná věc, s níž třeba zacházet s h o d i n á ř s k o u opatrností. Text ve formě bídně poslepuvaných dialogů, jež samy o sobě nelze s čistým svědomím nazývat dialogy, se blíží spíše vyprávění románovému. Nevím, zda se pani režisérka obávala zasahovat do Daňkova strhujícího vyprávění z úcty k autorovi či zkrátka nevěděla co s ním, ale výsledný tvar – výslech několika

Nemusí pršet, jen když kape

aktérů bitvy Otakarovým synem Václavem II. – by se spíše hodil ke zpracování rozhlasovému (i to by ovšem postrádalo dramatičnost). Zkrátka celá vizuální stránka představení byla jaksi navíc a spíše rušila. Pánové v zápalu přednesu objímali pultík s textem, listovali, pošupovali brýle po nose atd. Nejobtížnější byla v tomto směru role Václava II., již se zhostil Tomáš Pavelka, neb měl za úkol po celou dobu představení zaujímat nové a nové posezy, užívat nová a nová gesta zaujetí, nesouhlasu či tichého hněvu a přitom všem musel sedět vprostřed scény a pronést jednou za deset minut úsečný dotaz. Myslím, že by bylo lepší vizuální stránku představení ponechat zcela na území divákovy imaginace a nepokoušet se vůbec o jakékoliv ozvláštňení čteného textu divadelními prostředky. Daňkův text to totiž nepotřebuje (to je ovšem můj názor, za Váš budu vděčný).

Přednes pánů Herců byl úderný a iluzivní. Problém spočíval v tom, že jednotlivé postavy nebyly odlišené. Vždy jsme slyšeli hlavně dikci pánů Satoranského či Vinkláře, která u těchto silných osobností cele prolne představovanou postavou. Z toho důvodu není možné po nich požadovat, aby se jejich dikce měnila s postavou. Ještě krátkou poznámku k režii. Zarámování představení gregoriánským chorálem funguje pouze jako oznámení začátku a konce, což je trochu málo. Členění pomocí gongu je nejasné – jednou odděluje jednotlivé části představení, jindy umožňuje vystoupit ze hry a komentovat ji zvenjšku. Občasné přesuny herců na jevišti na znamení změny dějiště a postavy působí spíše zmatečně. Nerad bych se někoho dotkl, ale takovéto zacházení s výše uvedenými prostředky nacházíme spíš v učebnách dramatických oborů základních uměleckých škol než na prknech přední pražské poetické scény. No, a nakonec, stejně jako každý den, zatleskáme akorát na tři úklony a spokojeně se odebereme na lože.

pro Splav! Jan
autor je Rolník

Uslyšíte-li: Splav!

Nezaječte hned: Plav!

Jako sváteční, leč od včerejšího večera intenzivní čtenář Soboteckého Pravidelného Lehce Avantgardního Věstníku! si již dovedu velice obstojně představit, v čem jest rozdíl hlavní mezi klasickým Splavem a touto utěšenou tiskovinou: totiž ve vykřičníku, se kterým Splav! přichází mezi lidi. Kde Šrámek lyrizuje, tam všichni muži Josefa Šlerky (autor je mrtvý) chtějí dráždit a zlobit, kde je Šrámek teskný, tam Splav!-áci provokují, kde je mluvčí větru stříbrného rozbolestněný až rozlíceně, tam si šlerkovci libují v nonsensích a mystifikacích, z nichž meditace o daňku skvritém či o sádlu v krajíně ještě patří k těm nejnevinnějším. Kdo by po přečtení Splav!u nezatoužil medle se vydati na místní veřejné záchodky a neoblažiti si mysl pohlížením na vystavovanou či zbrusu nově tvořenou kreativní tvorbu paraurinární! Vzhledem k tomu, že Šrámkova Sobotka je věcí vážnou, zakládající si na své tradici a na svém důstojenství, je potom zcela logické, že k ní jako ryba k vodě patří i takto recesisticky (příčezně vtípně, nápaditě, s dobře váženou dávkou nesmyslnosti či nevážnosti) koncipovaný Splav! Občas se samozřejmě tyhle ty všelijaké mystifikace rozcházejí s realitou v antihumánním směru: například jest pravdou, že úterní Splav! obsahuje rozhovor za 1000 dolarů, také však jest pravdou, že tento honorář nebyl proplacen, ačkoli není třeba pochybovat, že Lehce Avantgardní Věstníky valutami překypují. Leč takový již je náš český svět 21. století. Nicméně: tak, jak zatím Splav! vypadá a tak, jak přichází na svět, nemá mnoho šancí; nemůže totiž ani tvář ztratit, ani tvář změnit, musí setrvat pořád v této rovině mímého nesmyslnosti v mezích zákonů Šrámkovy Sobotky, které by si ovšem v redakci měli pro jistotu stanovit sami. Vydrží-li redaktorům nápady, vydrží i časopis. Pokud ne, bude to škoda, zvířené hladiny se sice upokojí, ale žádný pohodový splav z nich nebude. Teď už vždy a jenom: Splav!

Vladimír Novotný

autor je nafoukaný jen vocamcaď, pocamcaď

Uvedení v Daňka

Když jsem poprvé zasedl do lavic poslucháren vysoké školy, pociťoval jsem obrovitou úlevu při zjištění délky přednášky. Devadesát minut mi přišlo jako optimální doba. Středoškolských 45 minut, z nichž byla takřka půlka zabita prezencí studentů, jsem považoval za naprosto nedostačující. Včera jsem však byl PhDr. Vladimírem Novotným usvědčen z veliké krivdy 45 minutám.

Přesně tak dlouho totiž trvala přednáška tohoto plzeňského bohemisty. Jejím obsahem bylo stručné seznámení s dílem Oldřicha Daňka, slavného soboteckého nebožtíka, jemuž byl zasvěcen včerejší den. Novotný se ukázal být pohotovým řečníkem. Rozvitím úvodních slov paní Flodmanové („Poprvé a zcela mimořádně si zde připomínáme Oldřicha Daňka, spisovatele, dramatika a režiséra.“) vytvořil nit, na kterou navlékal značné množství informací nejen faktografického rázu. Vymezil například různé typy nazírání autorova odkazu podle toho, zda dotčený badatel preferuje prózu, drama či divadlo. Přidal k nim i další, z pohledu Novotného stejně významné pole Daňkovy činnosti: filmové scénáře. Stejně tak vyzdvihl filosofující rozměr jeho pozdních próz či cit pro žánr apokryfů, který našel svůj nejzřetelnější výraz ve Vzpomínce na Hamleta. Novotný předvedl i na malé ploše velké divadlo.

pro Splav! Josef Šlerka
autor je mrtvý

Errata

neboli omyly, jinak také tiskařští šotkové patří jistě k nepříjemným nepřátelům každého solidního časopisu. Za jeden omyl v úterním čísle však nemůže redakce Splav!u, ani pan Moravec, ale jeden špatně informovaný autor jedné předmluvy k jedné z Fulghumových knih. Jde o větu „...předčítal z díla Roberta Fulghuma, presbyteriánského to pastora tíhnoucího k buddhismu“. Ale Fulghum sám svou víru označuje jinak. Tak v knížce Ach jo na s. 101 čteme: „Protože já byl unitář, některé křesťanské skupiny se mně i mé církvi vyhýbaly... A tak po mnoho let obhospodařovala naše malá pohanská unitářská církev kotlíky pro Armádu spásy. Oni dost dobře nevěděli, co si o nás mají myslet. (Nevím, jestli to Češi vědí.) O presbyteriánech toho vím zatraceně málo, přesto v hloubi duše pochybuji, že by tolerovali pastora, který by jim tíhnul k buddhismu. U unitářů je tomu jinak – podle ústavy Náboženské společnosti českých unitářů vycházejí z učení Ježíše Nazaretského, mohou se však inspirovat moudrými myšlenkami všech náboženských a filosofických směrů. Jsme prostě tak tolerantní, že už klasické křesťanské církve s námi nechťejí nic mít. Fulghum také často oddával snoubence různých vyznání, kterým jejich církve tuto službu odeřely, a s humorem o tom vypráví.“

Jiřina Chudková

autorka byla v 15. století upálena Svatou inkvizicí

Poděkování redakci

Nelze si nevšimnout otevřeně avantgardního přístupu Splavu k soboteckému dění a přímo bleskové informovanosti. Zvláště děkuji za instalaci požárního hlásiče na dveře redakce, patrně pro případ, že by příspěvek přímo hořel. Toto laudatio redactorum nespěchá. Proto nevyvolávám poplach a v klidu je vhadzuji do schránky. Zpupnost je třeba hasit spíše než požár.

Ještě jedno poděkování - XXX

Jedna z příjemných chvil, které prožívám na Šrámkově Sobotce, je při čtení drobných, ale důležitých informací, humorných poznámek i kritik. Tuto radost přijímám denně díky všem v redakci Splav! Jsem vděčná, že existujete, a tak přeju hodně energie, radosti a nápadů.

M. Štíplová – jedna z mnoha – učitelka

Knihovnická hlídka se ptá:

My holky, co spolu chodíme, moc a moc vzpomínáme nejen na krásná zpívání na Humprechtě, ale také na „obyčejná“ posezení se zpíváním na předešlých ŠS. A tak se ptáme:

Kam se podělo zpívání a družení?

P.S.: Nápad s filmovými projekcemi je přínosem pro festival ŠS. Díky za ně!

Básníci budou!

Odpověď Tomáši Horynovi (a všem) na otázku „A co básník?“ (Splav! 2/2001)

Ahoj Tomáši (a všichni)!

Děkuju za to, že se ptáš/te. I já se ptám, jak dělat literární soutěž ŠS, aby naplnila svůj smysl. Nadchlo mě, že mám spojence.

Nejdřív k těm nejasnostem: Všichni autoři byli na večer „Chci být i kýmisi čten“ pozváni. Pokud vím, na pořadu byl v hledišti Milan Cíler z Turnova. K tomu, že se ostatní po dopoledním ceremonálu a seminářích nezdrželi, mohlo přispět i to, že si cestu a pobyt zařizují sami na vlastní pěst a náklady, ale to samozřejmě nebude hlavní důvod. Zodpovědnost za LS ŠS jsem převzala letos v únoru. Myslím, že se povedlo proměnit lektorský sbor. To, aby se autoři, interpreti, publikum a třeba i lektoři setkali blíže, určitě zařadit jde. Ten nápad se zahradou a vínem se mi moc líbí. Jako opravdu problematický vidím způsob, jakým se dosud rozhoduje o ocenění – nedělají to sami lektoři, kteří práce prostudovali, ale zvláštní komise na základě posudků od lektorů. Další problém vidím v tom, kdo bude vyhlášovatel, zajišťovatel a administrátor LS ŠS po zrušení okresních úřadů.

Budu ráda, když se o tom všem budeme nahlas bavit. A těším se, že se povede také něco udělat. Zkusím(e) to.

Ahoj Ajka

Alena Pospíšilová (PMK RRR OKU JC) – pracovnice pro místní kulturu referátu regionál. rozvoje okres. úřadu v Jičíně, v jejíž kompetenci je zajištění LS ŠS.

QUIZ literárněvědný:

1. Kdo je autorem následující básně a jaký je její název?

Do mladých dní mi hučel Splav
omamně srážnou melodií.
Básníku krve, buďte zdráv
v tom rytmu vln, jenž stále miji

a) Fráňa Šrámek, Daněk
b) Josef Hora, Splav
c) Oldřich Daněk, Šrámkovi

a stále tkví mi v paměti
jak píseň mého zászvěti,

v němž mladosti vír v kruhu pluje
a v ozvěnách se vynořuje.

2. Kdo je autorem veršů:

Smrt, to není katastrofa,
to je poslední jen strofa.

a) Fráňa Šrámek
b) Josef Hora
c) Oldřich Daněk

4. Který z následujících spisovatelů není pohřben v Sobotce?

a) Fráňa Šrámek
b) Josef Hora
c) Oldřich Daněk

5. Autorem scénáře ke snímku Konec agenta W4C prostřednictvím psa pana Foustky je

a) Fráňa Šrámek
b) Josef Hora
c) Oldřich Daněk

ZEPTALI JSME SE

Kdo s řeckého panteonu má jako emblematické zvíře danka?

mgr. Jan Bílek

Po zvážení přenechávám své místo v anketě dopisu od Ludmily Musilové (*vyjde zítra, pozn. red.*). Myslím, že je mnohem důležitější, než moje odpověď. Co se rozhovoru týče, jediné, o čem se s vámi budu bavit, je tradice Šrámkovy Sobotky.

Zdeněk Kratochvíl

Artemis Ertemid.

Aleš Vrzák

Nevím, chtěl jsem si tipnout, ale raději ne. Jelen, laně... Není to Artemis?

Hana Kofránková

Diana, teda Artemis. A kdyby ne, tak je to škoda.

Miluji rů • e, proto • e vadnou

Splav!: Existuje pro tebe nějaký trojúhelník mezi filosofií, literaturou a přírodou?

Kratochvíl: Pro mě filosofie je náhražka za náboženský vztah k přírodě, se kterým v tomhle tisíciletí nelze být nikde jinde než v Bohnicích. Vždycky je na světě pár lidí, kteří nemají-li se zcvoknout, a aby se mohli nějak socializovat, tak se zabývají tu filosofií, tu teologií, tu religionistikou, tu něčím takovým. To je funkční.

Splav!: Ty budeš na Sobotce mluvit o putování podle Pausania, což je vlastně literární text...

Kratochvíl: To spojuje dvě mé záliby. Jednak pro krajinu jakožto reálnou vnější přírodu, což je taková ta vnější prezentace přirozenosti, a druhá záliba pro antické pořouchlosti. A Pausaniás je excelentní příklad pořouchlosti antické, protože to je vlastenecký zbožný cestopis z pozdní antiky. Tedy z doby, která má takový manýristický rys. A když je z takový manýristický doby vlasteneckej cestopis, tak je jasný, že to je naprostá pořouchlost. Jsou tam krásný soupisy mytologie, lokálních legend a pozoruhodností. Popisuje se třeba okolí nějaké řeky, a je tam, kterej bůh nebo bohyně se tam zjevil, kdo tam koho kdy ošoustal, že na kopci nad tím žijou bílí kosové, což jinde není k vidění, jaká se tam stihla slavná bitva a který tvary krajiny má na svědomí Herakles svými pracemi.

Splav!: Ty jsi sice bytostně zakotven ve starém Řecku, ale našel jsi něco takového v kontextu české literatury?

Kratochvíl: Jo, ale jedná se o literaturu neslavnou a asi ne příliš vysokého žánru: lidové kalendáře dvacátých let. Tím jsem byl odkojen ve svém útlém předškolním dětství, protože jsme toho měli ve mlejně stoh. Tam byla taky krásná všehochut', jak si zrovna stojí planety, jakej to má astrologické význam, jakej je toho vědeckej kopemikánskej výklad, aby se odstranila ta temnota vložena o stránku předtím, jaké nové objevy se udály v Americe, obrázek lokomotivy, hned za tím nové médium na Islandě... To je jeden typ literatury, druhý je taková ta už vážnější, ale stejně nepřilíš vysoká lokální literatura, zase typu z před sta let - Kosmák: Kukátko. Taková laškovnější kronika, jižní Vysočina, konec monarchie.

Nebo když z literatury vážně, tak romantici.

Splav!: Který z českých romantiků je ti vlastně sympatický?

Kratochvíl: To já neumím takhle probírat. Mně jsou sympatický cvoci, takže to označení romantická беру jaksi sensu lato. Je to spíš diagnóza, takže by tam spadali tak strašně různý lidi jako Mácha nebo Březina. Víím, že se Březinovi nadává do symbolistů a tak. Mně se vybavuje, jak Florian napsal o Březinovi, že to není pořádněj katolík, protože i při tématu náboženském stejně myslí na své fyzikální pokusy s elektrikou. Myslí takovou tu elektriku na kliku, takovou tu mašinu na statickou elektrinu, co bejvala na gymnlech v kabinetech.

Splav!: Máš nějakého oblíbeného českého autora, který ještě žije?

Kratochvíl: U mě by to nebyli autoři, ale jednotlivý texty, u kterejch se pak většinou ukáže, že oni za nima až tolik nestojej. Například z celýho slavnýho Čapka, kterýho já většinou mám hrozně nerad, se mně strašně líbí Továrna na absolutno, o který jsem se nedávno dověděl, že je to plagiát. Z žijících autorů... no, člověk nemá drbat kamarády, to pak většinou špatně dopadne. Mně se strašně líbí Náměšičný průvodce Prahou Přemysla Ruta, kterej je zas ale o hodně jinej, než to, co dělal pozděj.

Splav!: A co tvůj vztah k poezii?

Kratochvíl: Když já nemám rád takovej ten napěstovanej kult poezie. Takže se mně o tom blbě mluví. Zase bych se vracel k romantismu nebo k surrealismu v širším smyslu slova.

Splav!: Z české poezie?

Kratochvíl: No, zase by to bylo takový to „miluji růže, protože vadnou“. To je ten vykřičenej Mácha, ale ne ten vykřičenej Máj. Neumím ocitovat, odkud to je, ale Mácha to je. (redakci se nepodařilo v souborech Máchova básnického a prozaického díla identifikovat původ citátu, pozn. aut.) To je tak ve stylu Hérakleita, žejo.

Splav!: Právě jsem na něj myslel. Vlastně to čtení presokratiků, zejména Hérakleita...

Kratochvíl: Ono v tý starý době by to byly hlavně dramata, ta poezie. Tragédie před tím, než co s nima provedl ten Euripidés, tak ta tragédie předtím je těm presokratikům strašně podobná typem obraznosti a způsobem myšlení. Aischylos, Sofoklés, furt stejný figury. Stejný slovní, syntaktický, duchovní obrazy.

Splav!: No, a poslední téma: čeština, jazyk filosofický. Já jsem měl několik debat, ať už s Ladislavem Hejránkem nebo s mnoha dalšími, kteří si češtinu strašně pochvalovali a říkali, že jaksi bytostně filosofickým jazykem je řečtina, potom němčina a čeština je v těsném závěsu. Je to jazyk, ve kterém se filosofuje strašně dobře.

Kratochvíl: No, kdybych to neměl vzít vážně, tak by se hodilo sehrát takovou tu frašku, že filosofický jazyk je řečtina, pak dlouho nic a pak jazyk mateřský, to jest čeština. Ale já si myslím, že to je celý právě takovej školní kult, napěstovanej kolem toho, že v těch takzvaně klasických jazycích se poprvé vyvinula ta pseudojazyková možnost začít používat slova, co nic neznamenaj, a tvářit se přitom vznešeně. A když se tomuhle potom říká filosofie, tak se řekne, že to je filosofickej jazyk. Ale to neznamená, že by ten jazyk za to mohl. To se dá udělat v jakýmkoliv jazyci, když chceme vypadat vznešeně. Jednak se může místo hovno říkat nikoliv, ale pak se taky může říkat místo je existuje a hnedka to vypadá vznešeně, zvlášť když někdo neví, že to původně je opak.

Splav!: A kdybys tu otázku vzal vážně?

Kratochvíl: Jo, takový všechny ty jsoucna a podstaty a všechny tyhle nesmysly. Když lidi už blbnou tak, že místo aby řekli, že něco je, tak řeknou, že to je jsoucno.

Splav!: A kdybys to vzal vážně, je čeština...

Kratochvíl: Každěj jazyk má vždycky proti jinejm nějaký výhody nebo nevýhody. A jazyk, kterej je tak silně flektivní, jako čeština, má nevýhody vždycky, když je potřeba něco precizně linearizovat. Ono česky něco říct jednoznačně je skoro takovej malér jako řecky. Ne až tak, ale skoro. Na tohle se ty západnější jazyky hoděj o moc líp, ať už latina, nebo angličtina, každá z úplně jinejch důvodů. Ale když jde o to napodobit nějakej vnitřně strukturně složitěj systém, tak právě takovej flektivní jazyk je ve výhodě. Prostě je řada situací, kdy český vidy nebo česká větná stavba umožní třeba i z tý řečtiny převést poměrně dobře něco, co by se asi do nějakých západních, západnějších jazyků převádělo hůř. Ale totěž je zase jindy překážkou, když se má bez velký námahy něco předestřit zcela jednoznačně.

Splav!: Nemůže být tak rozdílný v tom, že čeština, ale taky němčina, jsou poněkud míň závislé na idiomech než angličtina? V angličtině má každé jméno, každé substantivum mnohem víc potenciálních významů.

Kratochvíl: Možná taky, ale zase když se srovnává čeština s řečtinou překladatelsky, tak to, v čem je čeština jako nástroj vůči řečtině na tom dobře, jsou vidy, který umožněj chytat těch sedm řeckejch časů, a ta poměrně rozvinutá větná stavba. Ale co chybí češtině, pokud to nemá bejt umělej knižní jazyk, jsou přechodníky. Jo, ona je čeština má, ale nejsou živý, a v tomhle se do polštiny překládá řečtina líp. Polská větná stavba je ještě mnohem kompaktnější, díky participiálním vazbám, a v zásadě překládání z řečtiny do češtiny je v prvním plánu problém rozbíjení participiálních vazeb.

Splav!: K tomu otázka: nepřeje ta čeština daleko víc takovým autorům jako je Ladislav Klíma anebo Patočka, Kaciřské eseje?

Kratochvíl: ...No asi jo... No každopádně dělat česky nějakěj logickej systém je skoro takovej malér jako řecky. Není náhoda, že tam na to musel přijít génius velikosti Aristotelovy, protože vůči řeckejm hrátkám je českěj dvojitéj zápor nevinná sranda, že jo. Proti tomu, že tam zcela běžně totěž slovo může znamenat pro i proti...

Splav!: Taky hezký titulček, „proti řeckým hrátkám...“

Kratochvíl: Tak je to pavěta, já vím...

Zdeněk Kratochvíl miluje vadnou růži